

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра _____ «Проектування літаків і вертольотів» _____ (№ 103)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

(підпис)

Михайло ОРЛОВСЬКИЙ

(ім'я та прізвище)

« 27 » серпня 2024 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА ОBOB'ЯЗКОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

«Безпека польотів та авіаційна безпека»

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: _____ 27 «Транспорт» _____
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: _____ 272 «Авіаційний транспорт» _____
(код та найменування спеціальності)

Освітня програма: _____ «Технічне обслуговування та ремонт повітряних суден
та авіадвигунів» _____
(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна/заочна

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Харків 2024 рік

Розробник: ст.викладач каф.№103 Олександр СЕРДЮКОВ
(посада, науковий ступінь і вчене звання, ім'я та прізвище)

(підпис)

Робочу програму «Безпека польотів та авіаційна безпека» розглянуто на
засіданні кафедри (№103) Проектування літаків і вертольотів
(назва кафедри)

Протокол № 1 від “27” серпня 2024 р.

Завідувач кафедри К.Т.Н., доцент
(науковий ступінь і вчене звання)

Сергій ТРУБАЄВ
(ім'я та прізвище)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів – 7/7	Галузь знань <u>27 «Транспорт»</u> <small>(шифр та найменування)</small> Спеціальність <u>272 «Авіаційний транспорт»</u> <small>(код та найменування)</small> Освітня програма <u>«Технічне обслуговування та ремонт повітряних суден та авіадвигунів»</u> <small>(найменування)</small> Рівень вищої освіти: другий (магістерський)	<i>Обов'язкова</i>	
Кількість модулів – 2		Навчальний рік	
Кількість змістових модулів – 2		2024/ 2025	
Індивідуальне завдання <u>курсова робота</u> <small>(назва)</small>		Семестр	
Загальна кількість годин – денна – 88 ¹⁾ / 210 заочна – 18 ¹⁾ / 210		<u>1</u> -й	<u>1</u> -й
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 5/6 самостійної роботи студента – 7/8		Лекції ¹⁾	
		<u>32</u> годин	<u>4</u> годин
		Практичні, семінарські ¹⁾	
		<u>56</u> годин	<u>14</u> годин
		Лабораторні ¹⁾	
	<u> </u> годин	<u> </u> годин	
Самостійна робота			
<u>122</u> годин	<u>196</u> годин		
Вид контролю			
іспит (діф.залік)	іспит (діф.залік)		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:
 для денної форми навчання – 88/ 122;
 для заочної форми навчання – 18 / 196.

¹⁾ Аудиторне навантаження може бути зменшене або збільшене на одну годину в залежності від розкладу занять.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – навчання студентів основам організації та забезпечення авіаційної безпеки, надання їм необхідних теоретичних знань і практичних навичок у відповідній галузі.

Завдання – основними завданнями вивчення дисципліни є ознайомлення майбутніх авіаційних фахівців із забезпеченням авіаційної безпеки в авіакомпанії та в аеропорту. Згідно з вимогами ІКАО кожен авіаційний фахівець повинен пройти підготовку з авіаційної безпеки та мати відповідний сертифікат. Цей курс спрямований на підготовку персоналу інженерно-авіаційної служби (ІАС) авіакомпаній і повинен надати авіаційним фахівцям в цій галузі основні відомості щодо забезпечення авіаційної безпеки у межах їх професійної відповідальності.

Компетентності, які набуваються

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких **компетентностей**:

Загальні компетентності (ЗК):

- Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми
- Здатність приймати обгрунтовані рішення
- Здатність працювати в міжнародному контексті
- Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

- Здатність враховувати правові, соціальні, екологічні, етичні, економічні та комерційні аспекти, що впливають на прийняття та реалізацію рішень на авіаційному транспорті
- Здатність впроваджувати сучасні технології, досліджувати, аналізувати та вдосконалювати технологічні процеси авіаційного транспорту

Очікувані результати навчання:

- Застосовувати сучасні методи наукових досліджень, організації та планування експерименту, цифрові технології, методи аналізу даних для розв'язання складних задач авіаційного транспорту
- Розв'язувати складні задачі створення, експлуатації, утримання, ремонту та утилізації об'єктів авіаційного транспорту, у тому числі на межі із суміжними галузями, інженерними науками, фізикою, екологією та економікою
- Вільно презентувати та обговорювати результати досліджень та інновацій, інші питання професійної діяльності державною мовою та англійською або однією з мов країн Європейського Союзу в усній та письмовій формах.
- Розробляти та реалізовувати нові технічні рішення та застосовувати нові технології.
- Застосовувати у професійній діяльності універсальні і спеціалізовані системи управління життєвим циклом (PLM), автоматизованого проектування (CAD), виробництва (CAM) та інженерних досліджень (CAE).
- Розробляти і впроваджувати енергозберігаючі технології авіаційного транспорту.

- Організувати та керувати роботою первинного виробничого, проектного або дослідницького підрозділу у сфері авіаційного транспорту, оцінювати ефективність і результативність діяльності персоналу і підрозділу.
- Передавати свої знання, висновки, рішення і підгрунття їх прийняття фахівцям і неспеціалістам, у тому числі особам, що навчаються, в ясній і однозначній формі.
- Відшукувати необхідні дані в науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати, оцінювати та використовувати ці дані.
- Визначати властивості та характеристики, розраховувати параметри об'єктів авіаційного транспорту.

Міждисциплінарні зв'язки:

Пререквізити – програма курсу "Безпека польотів та авіаційна безпека" базується на знаннях отриманих студентами в ході вивчення наступних курсів: "Технічна експлуатація повітряних суден", "Авіаційне законодавство", "Основи безпеки польотів" та "Основи надійності авіаційної техніки".

Кореквізити – знання та навички надбанні студентами вході вивчення курсу використовуються при вивченні курсів "Технічне обслуговування повітряних суден и авіадвигунів", "Конструкція та обслуговування конкретного типу повітряного судна та авіадвигуна" і при виконанні дипломного проектування

3. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовий модуль 1. Основні принципи авіаційної безпеки.

ТЕМА 1. Сучасні загрози безпеці цивільної авіації.

Акти незаконного втручання в діяльність цивільної авіації. Класифікація правопорушень і правопорушників. Поняття про тероризм. Характеристика терористичних угруповань і терористів одинаків. Фази і статистика авіаційного тероризму. Проблема забезпечення авіаційної безпеки в цивільній авіації

ТЕМА 2. Міжнародні організації по забезпеченню безпеки цивільної авіації. Стандарти і Рекомендована практика ІКАО з авіаційної безпеки. Міжнародна і українська нормативно - правові бази забезпечення авіаційної безпеки цивільної авіації.

ІКАО - як постійно діючий орган, якому доручено здійснення принципів, закладених у Конвенції про міжнародну цивільну авіацію. Структура ІКАО. Статутні документи організації. Стратегічні цілі ІКАО. Мети ІКАО в галузі авіаційної безпеки і методи їх досягнення. Міжнародні організації цивільної авіації, організації щодо забезпечення безпеки цивільної авіації. Міжнародні нормативні документи по боротьбі з тероризмом та забезпечення авіаційної безпеки. Українські нормативно-правові документи щодо забезпечення авіаційної безпеки.

ТЕМА 3. Система управління безпекою авіації. Основні принципи авіаційної безпеки.

Реалізація стратегії управління авіаційною безпекою. Системний підхід до авіаційної безпеки. Визначення загрози. Фактори загроз, типи загроз. Характеристика ризику (ймовірність, наслідки). Стратегії та методи управління ризиками. Схема управління авіаційною безпекою. Методи управління (превентивний, прогнозований, у відповідь на загрозу). Складові системи захисту (правила, люди, техніка).

Модульний контроль

Змістовий модуль 2. Захист та охорона об'єктів цивільної авіації

ТЕМА 4. Класифікація зброї нападу, заборонених предметів, пристроїв і речовин.

Класифікація зброї нападу, заборонених предметів, пристроїв і речовин. Рідини, аерозолі, гелі (РАГ) - правила їх перевезення. Виявлення зброї нападу. Виявлення місць і способів укриття всіх вищезазначених предметів, пристроїв і речовин. Системні й конструкторські рішення з метою підвищення безпеки польотів. Організація разрешаючого провезення зброї, боєприпасів та інших небезпечних предметів і речовин вилучених на час польоту.

ТЕМА 5. Практичні заходи захисту цивільної авіації від актів незаконного втручання.

Характеристика попереджувальних заходів. Зонування аеропорту. Система пропусків в аеропорт (люди, транспортні засоби). Профайлінг. Організація охорони повітряних суден в аеропортах - основні положення. Процедури при ухваленні та здачі з-під охорони. Особливості реалізації заходів з авіаційної безпеки при виконанні робіт з технічного обслуговування. Обов'язки інженерно-авіаційної служби по захисту повітряних суден. Делегування повноважень і відповідальності з АБ інженерно-технічним працівникам, задіяним під час виконання технічного обслуговування повітряних суден. Огляд та досмотр повітряних суден. Використання контрольних карт. Контроль на безпеку пасажирів і багажу. Устаткування пункту контролю на безпеку. Контроль на безпеку вантажів. Контроль на безпеку транспортних засобів

ТЕМА 6. Організація дій у разі актів незаконного втручання.

Перелік основних видів надзвичайних ситуацій (як на території аеропорту, так і за його межами). Загроза вибуху повітряного судна в польоті або на землі. Незаконне захоплення повітряного судна в польоті або на землі. Організація дій у разі актів незаконного втручання. Дії співробітників авіакомпанії та аеропорту у надзвичайних ситуаціях і у відповідь на загрозу. Облік проблем охоронної бази при незаконному втручанні, а також ефективність забезпечення максимальної автономності. Надійність функціонування систем, підвищення безпеки. Методи підвищення ефективності охоронної бази як складової авіаційного комплексу. Використання модульних принципів конструювання систем з метою підвищення рівня безпеки. Вдосконалення стратегій і режимів охорони.

ТЕМА 7. Розробка, оформлення та захист курсової роботи.

Методи забезпечення безпеки польотів при експлуатації АТ. Стратегії технічної експлуатації. Особливості забезпечення безпеки польотів при експлуатації старіючого парку ПС, вдосконалення стратегій та режимів технічного обслуговування та ремонту таких ПС. Розрахунок надійності (імовірності безвідмовної роботи, імовірності відмови) експлуатації функціональної системи або окремого агрегату повітряного судна. Розрахунки рівня безпеки експлуатації конкретного ПС.

Модульний контроль

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	У тому числі				Усього	У тому числі			
		л	п	лаб.	с. р.		л	п	лаб.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Модуль 1										
Змістовий модуль 1. Основні принципи авіаційної безпеки										
Тема 1. <i>Сучасні загрози безпеці цивільної авіації.</i>	34	8	10	-	16	34	1	1	-	32
Тема 2. <i>Міжнародні організації по забезпеченню безпеки цивільної авіації. Стандарти і Рекомендована практика ІКАО з авіаційної безпеки. Міжнародна і українська нормативно - правові бази забезпечення авіаційної безпеки цивільної авіації.</i>	26	6	6	-	14	26	1	1	-	24
Тема 3. <i>Система управління безпекою авіації. Основні принципи авіаційної безпеки.</i>	22	4	4	-	14	22	1	1	-	20
Модульний контроль										
Разом за змістовим модулем 1	82	18	20	-	44	82	3	3	-	76
Модуль 2										
Змістовий модуль 2. Захист та охорона об'єктів цивільної авіації										
Тема 4. <i>Класифікація зброї нападу, заборонених предметів, пристроїв і речовин.</i>	22	4	4	-	14	22		1	-	21
Тема 5. <i>Практичні заходи захисту цивільної авіації від актів незаконного втручання.</i>	24	6	4	-	14	31		1	-	23

Тема 6. <i>Організація дій у разі актів незаконного втручання.</i>	22	4	4	-	14	22	1	1	-	20
Модульний контроль										
Разом за змістовим модулем 2	68	14	12	-	42	74	1	3	-	64
Усього годин	150	32	32	-	86	150	4	6	-	140
Індивідуальне завдання <i>Розробка, оформлення та захист курсової роботи.</i>	60	-	24	-	36	60	-	8	-	52
Усього годин	210	32	56	-	122	210	4	14	-	192

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
	<i>Не передбачено програмою</i>		

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	Характеристика терористичних угруповань і терористів одинаків.	10	1
2	Класифікація правопорушень і правопорушників. Міжнародні та українські нормативні документи по боротьбі з тероризмом та забезпечення авіаційної безпеки.	6	1
3	Системний підхід до авіаційної безпеки. Стратегії та методи управління авіаційною безпекою. Складові системи захисту (правила, люди, техніка).	4	2
4	Класифікація зброї нападу, заборонених предметів, пристроїв і речовин. Рідини, аерозолі, гелі (РАГ) - правила їх перевезення. Організація разрешаюмого провезення зброї, боєприпасів та інших небезпечних предметів і	4	1

	речовин вилучених на час польоту.		
5	Виявлення зброї нападу. Виявлення місць і способів укриття всіх вищезазначених предметів, пристроїв і речовин. Системні й конструкторські рішення з метою підвищення безпеки польотів.	4	1
6	Практичні заходи захисту цивільної авіації від актів незаконного втручання. Особливості реалізації заходів з авіаційної безпеки при виконанні робіт з технічного обслуговування. Обов'язки інженерно-авіаційної служби по захисту повітряних суден. Організація дій у разі актів незаконного втручання.	4	2
	Разом	32	6
1	Система стандартів «Надійність в техніці». Основні терміни та визначення. Оцінка показників готовності виробів.	6	1
2	Моделі надійності невідновлювальних та відновлюваних виробів	6	1
3	Методи оцінки показників надійності	6	2
4	Методи аналізу надійності функціональних систем	6	2
	Разом	24	6
	Разом	40	14

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
	<i>Не передбачено програмою</i>		

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	Поняття про тероризм. Характеристика терористичних угруповань і терористів одинаків. Фази і статистика авіаційного тероризму. Акти незаконного втручання в діяльність цивільної авіації. Класифікація правопорушень і правопорушників. Проблема забезпечення авіаційної безпеки в цивільній авіації	16	32

2	Міжнародні нормативні документи по боротьбі з тероризмом та забезпечення авіаційної безпеки. Українські нормативно-правові документи щодо забезпечення авіаційної безпеки.	14	24
3	Реалізація стратегії управління авіаційною безпекою. Схема управління авіаційною безпекою. Методи управління (превентивний, прогнозований, у відповідь на загрозу). Складові системи захисту (правила, люди, техніка).	14	20
4	Класифікація зброї нападу, заборонених предметів, пристроїв і речовин. Рідини, аерозолі, гелі (РАГ) - правила їх перевезення. Організація разрешаюмого провезення зброї, боєприпасів та інших небезпечних предметів і речовин вилучених на час польоту.	14	21
5	Виявлення зброї нападу. Виявлення місць і способів укриття всіх вищезазначених предметів, пристроїв і речовин. Системні й конструкторські рішення з метою підвищення безпеки польотів. Практичні заходи захисту цивільної авіації від актів незаконного втручання. Особливості реалізації заходів з авіаційної безпеки при виконанні робіт з технічного обслуговування. Обов'язки інженерно-авіаційної служби по захисту повітряних суден.	14	23
6	Організація дій у разі актів незаконного втручання.	14	20
Разом		86	140

9. Індивідуальні завдання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	Виконання курсової роботи з теми: "Розрахунок надійності (імовірності безвідмовної роботи, імовірності відмови) експлуатації функціональної системи повітряного судна"	36	52

10. Методи навчання

Проведення аудиторних лекцій, лабораторних та практичних занять, індивідуальні консультації (за необхідності), самостійна робота студентів за матеріалами, опублікованими кафедрою (методичні посібники) та ведучими авіаційними організаціями, користування матеріалами мережі Internet та електронними матеріалами розміщеними на сайті кафедри.

11. Методи контролю

Проведення поточного контролю, письмового модульного контролю, диференційний залік з курсової роботи, фінальний контроль у вигляді іспиту.

12. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

12.1. Розподіл балів, які отримують студенти (кількісні критерії оцінювання)

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Робота на лекціях	0...1	8	0...8
Виконання і захист практичних робіт	3...5	4	12...20
Модульний контроль	18...32	1	18...32
Змістовний модуль 2			
Робота на лекціях	0...1	8	0...8
Виконання і захист практичних робіт	3...5	4	12...20
Модульний контроль	18...32	1	18...32
Усього за семестр			60...100

Семестровий контроль (іспит) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до іспиту. (Допуск до іспиту надається після виконання та захисту усіх лабораторних робіт). Під час складання семестрового іспиту студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для іспиту/заліку складається з двох теоретичних питань, максимальна кількість балів за перше питання – 60, за друге - 40

12.2. Якісні критерії оцінювання

Необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки:

номенклатуру, призначення та короткий зміст основних нормативних документів, що регламентують питання авіаційної безпеки;

поняття про повітряне тероризмі, формах і методах боротьби з ним;

основні відомості про стандартів і рекомендованої практики ІКАО з АБ;

основи організації забезпечення АБ в аеропорту (авіакомпанії);

структуру діяльності та взаємодії САБ з іншими службами аеропорту (авіакомпанії) і правоохоронними органами;

заходи забезпечення АБ і способи їх виконання, включаючи охорону ПС і об'єктів ЦА (цивільної авіації), встановлений порядок доступу в контрольовані зони аеропорту і пересування в них, організацію оглядів;

загальний порядок дій в умовах надзвичайної обстановки, пов'язаної з актами незаконного втручання (АНВ) в діяльність ЦА.

Необхідний обсяг вмінь для одержання позитивної оцінки:

приймати правильні рішення з підтримання авіаційної безпеки в екстремальних умовах.

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Задовільно (60-74). Показати мінімум знань та умінь, захистити всі лабораторні роботи. Має бути знайомим з основними поняттями навчального матеріалу, але при цьому відсутні обґрунтування викладеного матеріалу, мають місце деякі помилки. Або якщо дає відповіді, які розкривають суть питань без достатньої повноти і обґрунтування, або у відповідях є неправильне тлумачення окремих понять та неточність у формулюванні відповідних термінів.

Добре (75-89). Твердо знати необхідний обсяг знань та умінь, захистити всі лабораторні роботи.. Має бути знайомим з основними поняттями навчального матеріалу, але при цьому відповіді на усі питання носять репродуктивний характер, у відповіді невраховані всі особливості теоретичних положень (відповіді мають певні недоліки). Або якщо у відповідях присутні окремі помилки непринципового характеру, які не впливають на розкриття суті теоретичних питань.

Відмінно (90-100). Здати всі контрольні точки з оцінкою «відмінно». Досконально знати всі теми та уміти застосовувати їх, захистити всі лабораторні роботи з середньою відміткою не нижче ніж "добре". Відповіді на питання повинні бути чіткі, точні, логічні за змістом. У відповідях припускаються окремі неточності, які не впливають на основний зміст відповіді.

Розподіл балів, які отримують здобувачі за виконання курсової роботи

Пояснювальна записка	Ілюстративна частина	Захист роботи	Сума
до <u>50</u>	до <u>10</u>	до <u>40</u>	100

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

13. Методичне забезпечення

Орловський, М. М. Авіаційна безпека [Текст]: навч. посібник /М. М. Орловський, А. А. Сердюков, Приймак А. В. – Х.: Нац. аерокосмічний ун-т ім. Н. Е. Жуковського «Харк. авіації ін-т», 2022. – 204 с.

А також конспекти лекцій та література, котра знаходиться в бібліотеці, методичному кабінеті та в електронному вигляді на сервері кафедри проектування літаків та вертольотів (перелік приводиться нижче у розділі 14 даної програми).

Посилання на курс у системі дистанційного навчання Ментор:

<https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=2491>

<https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=2490>

14. Рекомендована література

Базова:

1. Повітряний кодекс України - <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3393-17>
2. Закон України " Про Державну програму авіаційної безпеки цивільної авіації " 2017 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1965-19>
3. Семенов А.А. Експлуатація технічних засобів служби авіаційної безпеки: Консп. лекцій. – К.: НАУ, 2005. –122 с
4. Кримінальний кодекс України в редакції від 05.11.2015 <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page>
5. Інструкція з оцінки рівня загрози безпеці цивільної авіації України, http://avia.gov.ua/documents/arhiv_sajtu/30449.html
6. Додатки до Інструкції з оцінки рівня загрози безпеці цивільної авіації України http://avia.gov.ua/documents/arhiv_sajtu/30450_5.html
7. Постанова Кабінету Міністрів України от 12.05.2007 №723 "Про затвердження переліку небезпечних предметів і речовин, заборонених до перевезення повітряним транспортом". http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP070723.html.

Допоміжна:

1. Василевський, Є.Т. Основні положення повітряного кодексу України та норм льотної придатності літаків транспортної категорії [Текст]: навч. посібник / Є. Т. Василевський, В. А. Гребеніков, В. Н. Ніколаєнко.– Х.: Нац. аерокосмічний ун-т ім. Н. Е. Жуковського «Харк. авіації ін-т», 2006. – 332 с.
2. Кулик Н.С. (ред.) Енциклопедія безпеки авіації. Київ, Техніка, 2008 - 1000 с.
3. Ю. П. Бітяк. Адміністративне право України. Підручник Харків, «Право», 2003 — 520 с..
4. Чиказька Конвенція про міжнародну цивільну авіацію. ІКАО, 8-е вид., 2000 (Doc. 7300).
5. Додаток 17 до Чиказької конвенції ІКАО «Безпека – захист міжнародної цивільної авіації від актів незаконного втручання» Міжнародні стандарти та практика, що рекомендується. Видання дев'яте, 2011. – 62 с.
6. Додаток 9 до Чиказької конвенції ІКАО «Спрощення формальностей» Міжнародні стандарти та рекомендована практика. Видання дванадцяте, 2005. – 67 с.
7. Додаток 13 до Чиказької конвенції Видання дев'яте, ІКАО «Розслідування авіаційних подій та інцидентів». ІКАО, 2001. – 51 с.
8. Пекінські домовленості – Журнал ІКАО том 66, № 1, 2011
9. Безпека польотів, Авіаційна безпека, Екологічна стійкість – Журнал ІКАО том 65, № 6, 2010
10. РІЧНИЙ ДОКЛАД РАДИ ІКАО — 2014 (<http://www.icao.int/annual-report-2014>)
11. ЗАЯВА ІКАО ПРО КОНТЕКСТ РИЗИКУ (скорочений варіант) // KL/2012-2508, ІКАО 2012. – 15 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт ІКАО (англомовний) <http://www.icao.int/Pages/default.aspx>
2. Матеріали на офіційному сайті Державної авіаційної служби України <http://avia.gov.ua/documents/Bezpeka-aviatsii/Aviatsiyuna-bezpeka/30042.html>
3. Сайт кафедри проектування літаків та вертольотів.
4. Сервер кафедри проектування літаків та вертольотів.
5. Ресурси мережі Internet